

KÚRIA

Bfv.III.187/2012/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2012. év szeptember hó 18. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A hivatali visszaélés büntette és más bűncselekmények miatt K.A. és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a V.V. II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pest Megyei Bíróság 21.B.11/2009/45. számú ítéletét, illetőleg a Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 3.Bf.16/2010/10. számú végzését a II. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pest Megyei Bíróság - a megalapozatlanság miatti hatályon kívül helyezést követő megismételt eljárásban - a 2009. november 9. napján kihirdetett 21.B.11/2009/45. számú ítéletével V.V. II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 4 rendbeli felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntetében (Btk. 225. §, I., II., III. és V.

tényállási pontok), és ezért őt halmazati büntetésül 1 év börtönbüntetésre ítélte, a szabadságvesztés végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette, rendelkezett továbbá a bűnügyi költségről.

Az elsőfokú bíróság az I. rendű terhelt bűnösségét 4 rendbeli tettesként elkövetett hivatali visszaélés bűntettében (Btk. 225. §, I., II., III. és V. tényállási pontok) és vesztegetés bűntettében [Btk. 250. § (1) bekezdés és (3) bekezdés 1. fordulat, IV. tényállási pont] mondta ki.

Az I. rendű és II. és III. rendű terheltek és védőik fellebbezése alapján eljárva a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2011. január 19. napján hozott 3.Bf.16/2010/10. számú végzésével az ítéletet mindhárom terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság az elkövetéskor hatályos büntetőtörvényt alkalmazta, jogi álláspontja a következő.

A civil II. és III. rendű terheltek felhívták a hivatalos állományú rendőrként, s így hivatalos személyként szolgáló I. rendű terheltet, hogy részükre bizonyos adatokat szolgáltatasson ki a rendőrség által bűnüldözési célból gyűjtött és tárolt adatbázisból. A II. és III. rendű terheltek célja jogtalan előny gyanánt az volt, hogy az adatok ismeretében kedvezőbb helyzetbe kerüljenek.

Az I. rendű terhelt külön jelszavával és felhasználói kódjával hozzáfért a Körozési Információs Rendszerhez, és annak Körozési Alapnyilvántartásából a kért adatokat 4 esetben (elsőfokú ítélet I-III. és V. pont) kiadta a II. rendű terheltnak. Ez 1 esetben nemleges adat volt (elsőfokú ítélet I. pont, nem talált a kért személyre adatot), de mivel a nemleges információ is információ, ez közömbös.

Az I. rendű terhelt az adatok kiadásával tudatosan megszegte a különféle jogszabályokkal, köztük a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvénnyel (Rtv.) megszabott hivatali kötelezettségét, mert a bűnüldözési célból gyűjtött és tárolt adatok csak bűnüldözési célra használhatók, az adatbázisból nem adható ki semmiféle adat arra illetéktelen személyek részére. Az I. rendű terhelt az 1992. évi XLIII. törvény szerint különlegesnek minősülő bűnügyi személyes adatokat szolgáltatott ki.

Az elsőfokú bíróság megállapította továbbá, hogy a II. rendű terhelt - a hivatkozások ellenére - nem volt a rendőrséggel titkosan együttműködő személy (informátor).

A II. rendű terhelt tisztában volt azzal, hogy az I. rendű terhelt rendőr, így hivatalos személy, tudta azt is, hogy a rendőrség

adatbázisai nem nyilvánosak, tehát a kért adatok kiadására felhívással az I. rendű terheltet szándékosan jogtalan cselekmények elkövetésére bírta rá.

A II. rendű terhelt a Btk. 21. §-ának (1) bekezdése szerinti felbujtóként követte el a 4 rendbeli hivatali visszaélés büntettét (Btk. 225. §).

A másodfokú bíróság törvényesnek találta mind a bűnösség megállapítását, mind a bűncselekmények minősítését.

A Kúria jelzi: a 2012. február 7. napján meghozott Bf.III.804/2011/5. számú végzésével az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítvány alapján eljárva a jogerős ügydöntő határozatot az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

Felülvizsgálati indítványt a jogerős ügydöntő határozat ellen a II. rendű terhelt védője terjesztett elő, megjelölve a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontját.

Az indítvány szerint:

- a II. rendű terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor [Be. 416. § (1) bekezdés a) pont],
- a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont] és
- a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdésének III.b) pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor [Be. 416. § (1) bekezdés c) pont].

Az indítványozó azt célozta, hogy a Kúria bűncselekmény hiányában mentse fel a II. rendű terheltet, vagy másodlagosan a társadalomra veszélyesség csekély foka miatt megrovást alkalmazzon vele szemben. Az indítványozó a - II. rendű terheltet nem érintő - IV. tényállási pont vonatkozásában abszolút eljárási szabálysértésre (az ügydöntő határozat rendelkező része és az indokolás teljes mértékben ellentétes) hivatkozva célozta továbbá a hatályon kívül helyezést és az új eljárásra utasítást.

Az indítványozó indokai a következők:

(I. tényállási pont)

- a tényállás megalapozatlan, a bíróság nem vont minden bizonyítékot a mérlegelési körbe,
- a cselekmény nem tényállásszerű, hiányzik a célzat, a tettes, az I. rendű terhelt jogtalan előnyszerzési szándéka, így a II. rendű terhelt bűnössége sem állapítható meg felbujtói magatartás miatt; ezt meghaladóan

- az I. rendű terhelt súlytalan, jelentőséggel nem bíró, a rendőrség munkáját és a hivatalos személyekbe vetett bizalmat nem sértő nemleges („keresett személyt nem találta”) információt szerzett és közölt a II. rendű terhelttel,
- a II. rendű civil terhelt az I. rendű rendőr terheltnek gyermekkori barátja, egyben a jogszerűen igénybe vett titkos együttműködője (informátora) volt, aki egy másik ügy sértettjeként bűncselekmény gyanúját közölte, így az információ nem volt jogtalan, ha mégis jogtalan volt, az I. rendű terhelt tudata és szándéka a nemleges információ jogtalan jellegét nem fogta át,
- a II. rendű terhelt az információval előnyt nem élvezett;

(II. tényállási pont)

- a tényállásból nem állapítható meg egyértelműen, hogy ki a hivatali visszaélés elkövetője, részese, ekként a II. rendű terhelt bűnössége szintén nem állapítható meg a felbujtói magatartás miatt, mert kétséget kizáróan nem állapítható meg, hogy az I. rendű terhelt vagy a „kolléga” végezte-e az információszerzést,
- a bíróság által mérlegelt közvetett bizonyíték alapján a II. rendű terhelt felbujtói magatartására sem vonható következtetés, a másodfokú bíróság álláspontja iratellenes, téves ténybeli következtetésen alapul,
- hiányzik a jogtalan előnszerzési célzat, mert a II. rendű terhelt reálisan következtethetett arra, hogy ő és a III. rendű terhelt egy lopási cselekmény gyanúsítottai helyzetében van, ehhez képest pedig a Be. 43. §-a (2) bekezdésének f) pontja alapján jogosultsága volt rá, hogy a rendőrhatóságtól, így az I. rendű terhelttől, illetve a tényállás szerinti harmadik személytől felvilágosítást kérjen,
- az információ nem volt jogtalan, nem is tisztázott, hogy konkrétan mi, milyen a megszerzett információ,
- az I. rendű terhelt cselekménye, amennyiben ő adta az információt, legfeljebb fegyelmi vétség lenne;

(III. tényállási pont)

- a tényállásból nem állapítható meg, hogy a lekérdezést ki hajtotta végre és ki adta ki az információt, tehát a II. rendű terheltnek felrótt felbujtói magatartás egy be nem azonosítható személy felbujtására vonatkozik;

(IV. tényállási pont)

- nem tisztázott, hogy konkrétan mi, milyen a megszerzett információ,
- a tényállásból nem állapítható meg, hogy az I. rendű terheltnek mire vonatkozott a „rendben van” kijelentése, a tényállás iratellenes, e pontot érintően a jogerős ítélet rendelkező része és az indokolása között - csak hatályon kívül helyezéssel feloldható - ellentét van;

(V. tényállási pont)

- hiányzik a cselekmény társadalomra veszélyessége, mert a III. rendű terhelt egy másik ügy terheltjéről, hozzátartozójának állított unokahúga érdekében kért információt, így az I. rendű terhelt cselekménye nem bűncselekmény, ezért annak része a II. rendű terhelt nem lehet,
- ha a terhelt jogosult a hozzátartozójával érintkezni [Be. 43. § (3) bekezdés h) pont], akkor a hozzátartozó is jogosult a felvilágosítás kérésére, amit nem kizárólag az ügy előadója adhat.

Mindemellett az indítvány szerint a bíróság megszegte az indokolási kötelezettségét, értékelése sérti az ésszerűség és a logika szabályait, egyebekben a megállapított tényekből további tényekre helytelenül következtetett, a megállapított tények részben iratellenesek, a büntetés kiszabása során az enyhítő körülmények nem lettek kellő mértékben értékelve.

Összegezve: Az I. rendű terhelt az elkövetés idején hatályos jogszabályoknak megfelelő jogszerű rendőri intézkedéseket tett, azok keretében jogszerű segítséget nyújtott a titkos együttműködőjének és „törekedett adatot nyerni”, a jogtalan előny szerzésére irányuló célzat hiányzik, a hivatali visszaélés egyetlen formáját sem követte el, ezért a II. rendű terhelt sem követhetett el felbujtói magatartással bűncselekményt. Az adott esetekben bűnüldözői, nyomozási, rendőri szolgálati érdek nem sérülhetett, vagy csupán elenyésző mértékben.

A Legfőbb Ügyészség a BF. 888/2012. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt nem találta alaposnak és indítványt tett a támadott határozat hatályban tartására.

A Legfőbb Ügyészség hivatkozott a Kúria Bfv.III.804/2011/5. számú végzésére, miszerint a II. rendű terhelt felbujtói magatartása jogtalan előnyszerzésre irányult, így a bűnösség kérdését nem befolyásolja, hogy a jogellenesen megszerzett és továbbított ismeretek milyen tényekkel, körülményekkel kapcsolatosak.

A Kúria a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott.

A nyilvános ülésen a II. rendű terhelt védője az indítványt változatlan tartalommal fenntartotta.

A Legfőbb Ügyészség képviselője azzal tartotta fenn az átiratban foglaltakat, hogy az indítvány a bűncselekmény minősítését támadó részében alaptalan, míg másik részben kizárt is, mert a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének és az abból levont következtetéseknek kifogásolásával az irányadó tényállást támadja.

A II. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa nem alapos.

Felülvizsgálatban a felülbírálat

- az indítványhoz [Be. 423. § (4) bekezdés],
- a jogerős határozatban megállapított tényálláshoz [Be. 423. § (1) bekezdés] és
- főszabályként a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályokhoz [Be. 423. § (2) bekezdés] kötött.

Felülvizsgálati eljárásban bizonyításnak nincs helye [Be. 419. § (1) bekezdés, 388. § (2) bekezdés].

A tényállás irányadósága azt jelenti, hogy felülvizsgálatban a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonyában nem vizsgálható. Nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés, illetve annak mértéke vitatására. A jogkövetkeztetések - így a bűnösség megállapításának és a büntetés kiszabásának - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

A Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontja valóban felülvizsgálati ok, ha a bíróság határozatának meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdésének I.b) vagy c) pontjában, illetve II-IV. pontjának valamelyikében meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

Az indítvány konkrétan arra hivatkozott, hogy az ügydöntő határozat meghozatalára a Be. 373. § (1) bekezdésének III.b) pontjában meghatározott eljárási szabálysértéssel került sor.

A hivatkozás azonban a IV. tényállási pontra vonatkozott, márpedig azt érintően a II. rendű terhelt bűnössége meg sem lett állapítva, másként fogalmazva az a II. rendű terheltet semmilyen vonatkozásban sem érinti/érintheti.

A Kúria leszögezi, hogy a felülvizsgálati indítvány előterjesztésének egyaránt van tárgyi, alanyi és - itt közömbösen - időbeli feltétele.

Tárgyi feltétel, hogy a felülvizsgálatnak kizárólag a bíróság jogerős ügydöntő, és felülvizsgálattal támadható határozata ellen van helye [Be. 416. § (1) bekezdés és (4)-(5) bekezdés] - ez egyértelműen teljesült.

Alanyi feltétel viszont, hogy a felülvizsgálati indítványt

kizárólag az arra jogosult, az őt megillető körben és irányban [Be. 417. § (1) bekezdés], csak egy ízben [Be. 418. § (2) bekezdés, Be. 421. § (3) bekezdés] nyújthat be [ide nem értve a Be. 416. §-a (1) bekezdésének e) és g) pontjai szerinti eseteket].

A vázolt feltételek megléte szükséges annak vizsgálatához, hogy az indítványban foglaltak a felülvizsgálat valamely törvényi okát képezik-e, s ha igen, azok alaposak-e.

Amennyiben a feltételek valamelyike hiányzik, akkor nincs törvényes lehetőség a megtámadott határozat érintett részének, s így az indítvány szerinti kifogásoknak a vizsgálatára.

A Be. 417. §-a kimerítően meghatározza a felülvizsgálatra jogosultak körét. A védő a terhelt javára jogosult az indítvány benyújtására [Be. 417. § (1) bekezdés II.c) pont].

A jogorvoslati rendszerben, ezen belül a felülvizsgálatban is nyilvánvaló az, hogy a jogorvoslati jog a terheltet kizárólag önmaga, míg a védőt kizárólag az általa védett terhelt tekintetében illeti meg.

A védő annak a javára (érdekében) jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására, akinek védelmét az alapügyben kirendelés vagy meghatalmazás alapján ellátta, illetőleg akinek a védelmére az alapügy jogerős befejezése után kapott kirendelés vagy meghatalmazás alapján jogosult.

Az adott ügy irataiból kétségtelenül megállapítható, hogy az indítványt előterjesztő védő az alapügyben nem járt el, majd meghatalmazást a II. rendű terhelttől kifejezetten a felülvizsgálati eljárásra kapott.

Ezzel szemben a védő által benyújtott felülvizsgálati indítvány a vonatkozó részében nyíltan az I. rendű terheltet illetően sérelmezi a megtámadott határozatot - következésképpen indítványa ezen részében nem jogosulttól származik, s mint ilyen, felülvizsgálat tárgyát nem képezi/képezheti. A Kúria megjegyzi: amennyiben az indítvány érintett része önmagában volna kifogásolt, az az indítvány elutasítását vonná maga után [Be. 421. § (2) bekezdés első mondat első fordulat].

Egyébként pedig az I. rendű terhelt esetében védőjének indítványát a Kúria korábbi határozatával elbírálta, ezért védői oldalról a további indítvány előterjesztése szintén kizárt.

Ebből következően nincs helye annak, hogy a jelen felülvizsgálatban kifogás tárgyát képezze az I. rendű terhelt magatartására vonatkozó tényállás, azaz sem a tényállás IV. pontja, sem a többi tényállási

pont vonatkozó részei, és az I. rendű terhelt bűnösségének a kérdése.

Ellenkező esetben a Kúria a jelen határozatával felülvizsgálná a korábbi felülvizsgálat során hozott érdemi döntését, amit a törvény úgyszintén kizár [Be. 416. § (4) bekezdés b) pont második fordulat].

A jelen felülvizsgálattal nem érinthető indítvány-rész kapcsán az ún. abszolút eljárási szabálysértésre hivatkozás tehát közömbös.

A Kúria pedig a Be. 423. §-a (5) bekezdésének megfelelő hivatalbóli vizsgálata alapján a II. rendű terheltet érintő abszolút eljárási szabálysértést nem észlelt.

Jelen ügyben valóban felülvizsgálati ok, ha

- a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor [Be. 416. § (1) bekezdés a) pont], illetve, ha
- a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt törvénysértő büntetést szabtak ki [Be. 416. § (1) bekezdés b) pont].

Az irányadó tényállás lényege pontonként a következő.

I.

- A II. rendű terhelt telefonon közölte hivatásos állományú rendőrnymozó barátjával, az I. rendű terhelttel, hogy a megadott adatokkal azonosítható ismerőst a nála volt 22 mFt készpénzzel a rendőrök elvitték, és kérte, nézze meg, mi történt.
- Az I. rendű terhelt a rendőrörsön belépett a Körözési Információs Rendszer részét képező Körözési Alapnyilvántartásba és a megadott adatokkal lekérdezést hajtott végre, a II. rendű terheltet tájékoztatta, hogy a keresett személyt a nyilvántartásban nem találta. A II. rendű terhelt további adatokat is megadott, de az I. rendű terhelt által folytatott keresés így sem vezetett eredményre. Ebből a II. rendű terhelt azt a következtetést vonta le, hogy a rendőri intézkedés nem volt valós.

II.

- A III. rendű terhelt telefonon közölte szomszédjával, a II. rendű terhelttel, hogy egy lopás miatt indult büntetőeljárásban a gyanúsítottként kihallgatott személy terhelő vallomást tett rá és egy harmadik személyre.
- A II. rendű terhelt a III. rendű terhelttől azonosító adatokat kért, majd telefonon hívta az I. rendű terheltet, s arra hivatkozással, hogy a szomszédjánál járt a rendőrség, aztán a rendőrörsre bevitte, ahol az I. rendű terhelt kérésére egy

kollégája belépett a Körözési Alapnyilvántartásba és ellenőrizte, hogy a II. és III. rendű terhelteket és a harmadik személyt körözi-e a rendőrség.

- Az I. rendű terhelt az így szerzett információkat a II. rendű terheltnak átadta.

III.

- A II. rendű terhelt tudomást szerzett arról, hogy egy emberrablás büntette miatt nem jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt harmadik személy ellen feltehetően elfogatóparancsot bocsátottak ki.

- A II. rendű terhelt telefonon felhívta az I. rendű terhelte, hogy nézzen utána. Az I. rendű terhelt bement a rendőrsre, ahol az I. rendű terhelt vagy kérésére egyik kollégája a Körözési Alapnyilvántartásban a harmadik személy adataival lekérdezést hajtott végre.

- Az I. rendű terhelt telefonon tájékoztatta a II. rendű terhelte a büntetőügy adatairól, állásáról és a körözésről.

V.

- A III. rendű terhelt unokahúgát bűncselekmény elkövetésének gyanújával tetten érte és előállította a rendőrség.

- A III. rendű terhelt ezt közölte a II. rendű terhelttel, aztán telefonon az I. rendű terhelte megkérte, hogy nézzen utána.

- A III. rendű terhelt telefonon tájékoztatta a II. rendű terhelte, hogy unokahúgát letartóztatták.

- A II. rendű terhelt telefonon érdeklődött az I. rendű terheltnél, aki belépett a Körözési Alapnyilvántartásba és a Robotzsaru rendszerbe, keresést végzett, az ügyre vonatkozó adatokat lekérte, kinyomtatta a rendőri intézkedésről készült jelentést, a kényszerintézkedésre, a helyszíni szemlére vonatkozó adatokat, jegyzőkönyveket.

- Az I. rendű terhelt a II. rendű terhelte a megszerzett információról tájékoztatta.

Mindezekből kitűnően kétségtelen, hogy a hivatásos állományú rendőr, s így hivatalos személynek minősülő I. rendű terhelt a II. rendű (és a III. rendű) terhelt felhívásainak eleget téve kérdezett (vagy kérdeztetett) le a rendőrség bűnüldözési célból gyűjtött és tárolt adatokat nem bűnüldözési, hanem azok megismerésére nem jogosult személyek magáncéljára.

Nem sértett tehát törvényt a bíróság, amikor az irányadó tényállás szerinti cselekvőssége miatt bűnösnek mondta ki a II. rendű terhelte 4 rendbeli felbujtóként elkövetett hivatali visszaélés büntetében, ezen túl törvényes a minősítés és a kiszabott büntetés is.

Az elkövetés idején (2005. január 28., január 29., január 31. és február 25.) és az elbíráláskor azonos tartalommal hatályban volt, jelenleg is változatlan Btk. 225. §-a szerinti hivatali visszaélés:

Az a hivatalos személy, aki azért, hogy jogtalan hátrányt okozzon vagy jogtalan előnyt szerezzen, hivatali kötelességét megszegi, hatáskörét túllépi, vagy hivatali helyzetével egyébként visszaél, büntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A 4 rendbeli hivatali visszaélés büntettét tettesként [Btk. 20. § (1) bekezdés] az I. rendű terhelt követte el, mert ő valósította meg a bűncselekmények törvényi tényállását.

Az I. rendű terhelt a hivatali kötelességét szegte meg, mert intézkedési kötelezettségének nem tett eleget [Rtv. 13. §-ának (1) bekezdése, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) IRM rendelet 3. § (1) bekezdés], amikor egyrészt veszteg maradt az ő bűncselekmény elkövetésére rábírását illetően, másrészt olyan adatokhoz fért hozzá, és azok kiszolgáltatásával engedett hozzáférést más személynek, amelyek megismeréséhez sem ő, sem a más személy nem bírt jogosultsággal.

A hivatali visszaélés ún. sajátképi bűncselekmény, ami azt jelenti, hogy tettesként kizárólag hivatalos személy követheti el.

A tettes cselekvőségéhez azonban kapcsolódhat, s ezért ugyancsak elkövethetik ezt a bűncselekményt az ún. részesek. A részesek közé tartozik egyrészt a bűnsegéd, aki a bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan nyújt segítséget [Btk. 21. § (2) bekezdés], másrészt a felbujtó, aki mást bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír [Btk. 21. § (1) bekezdés].

A jelen ügy szempontjából a felbujtás érdemel némi taglalást.

Mint említettük, a hivatali visszaélés büntettének tette a hivatalos személy, aki az alapcselekményével a bűncselekmény törvényi tényállását valósítja meg, a felbujtó részesi cselekménye viszont a törvényi tényálláson kívül esik, azaz nem tényállásszerű, de csak az egyébként tényállásszerű tettesi alapcselekménnyel összefüggésben valósulhat meg, ezért járulékos jellegű.

A részesség járulékokosságából adódóan a részes cselekményének a jogi minősítése a tettes cselekményéhez igazodik, vagyis a tettes és a részes cselekménye ugyanannak a törvényi tényállásnak a keretei között minősül (BH 2000/186.). A bűnrészesség - a felbujtás és a bűnsegély is -, mint járulékos jellegű közreműködés, a bűncselekményben való tettesi alapcselekményt tételez fel és csakis

azzal összefüggésben valósulhat meg (BH 1999/53., BH 2000/185.). A részesi magatartás járulékos jellege azt feltételezi, hogy a tettes magatartása tényállásszerű legyen, az bűncselekménynek minősüljön. A részes büntetőjogi felelősségének a megállapításához elégséges annak a megállapítása, hogy a tettes magatartása valamely bűncselekmény törvényi tényállását kimeríti, és a részes a tettessel szándékegységben járt el (BH 1998/110.). Minden részesség, így a felbujtás is járulékos elkövetés, tettesi alapcselekményt feltételez. A járulékoság azt jelenti, hogy a részes felelőssége a tettesi alapcselekményhez igazodik: a részes általában azonos bűncselekményért, ritkábban (excessus mandati esetén) enyhébb bűncselekményért felel, mint a tettes (BH 2011/123.).

A részesi bűncselekmény jogi minősítése - rendbelisége is - a tettesi alapcselekmény(ek)hez igazodik. A részes azért a bűncselekményért felel, amit a tettes elkövet. A részesség dogmatikai ismérve, ezáltal járulékos természetének az alapja az, hogy a részesi elkövető tényállási elemet, legyen az személyes körülmény, elkövetési mód, eredmény stb., közvetlenül nem valósíthat meg, és bármely minősítő körülmény a törvényi tényállás része, tényállási elem. A részes azért a bűncselekményért felel, amit a tettes elkövet (3/2011. BJE).

Döntően a felbujtó mindenképpen szándékos - és ezen belül a legkülönbélebb természetű (pl. kérelem, óhaj, kívánság, helybenhagyás, rábeszélés, unszolás, csábítás, tanácsadás, meghagyás, jutalomígérés, ajándékozás, felbérlet, kérlelés, a közvetett tettesség megállapításához nem vezető fenyegetés, erőszak) - rábírása váltja ki a tettes elhatározását a tett elkövetésére.

Nem a rábíró tevékenység mibenlétének, hanem a tettes elhatározását kiváltó hatásának van jelentősége, ami több, mint az elkövetési szándék egyszerű felélesztése.

Felbujtás esetén a szándékosságnak két oldalon is meg kell lennie, éspedig mind a felbujtó, mind a felbujtott/rábírt oldalán: a felbujtó magatartása a Btk. 21. §-a (1) bekezdésének direkt parancsa szerint kizárólag szándékos lehet (különben nincs rábírás), s mivel a majdani tettes elhatározását kiváltónak is kell lennie, a gondatlan elkövetés fogalmilag újfent kizárt.

A rábírásnak egyúttal eredményesnek is kell lennie ahhoz, hogy a rábíró majdan felelősséggel tartozzék a tettesi alapcselekményért. Eredményes a rábírás, ha a rábírt tettes a rábírással célzott bűncselekményt elköveti, vagy legalább megkísérli elkövetni. Amennyiben ugyanis a tettes a kísérletig sem jut el, a felbujtó cselekménye nem eredményes, nem éri el a célját, és legfeljebb

elkövetésre történt, pl. bűncselekmény elkövetésére felhívás folytán előkészület [Btk. 18. § (1) bekezdés] miatt büntethető - már ha a törvény az adott bűncselekmény előkészületét bünteti, mert annak hiányában (pl. a hivatali visszaélés tekintetében) nincs büntetendőség.

Az említett járulékosság jogkövetkezménye, hogy a felbujtó cselekményét a tettes által egészben (befejezett bűncselekmény) vagy részben (megkísérelt bűncselekmény) megvalósított törvényi tényállás szerint kell minősíteni, és vele szemben az ahhoz rendelt büntetési tételt kell alkalmazni [Btk. 21. § (3) bekezdés].

A felbujtó mint rábíró és a tettes mint a tényállást megvalósító magatartásának egymással szükségszerűen okozati összefüggésben kell állnia.

A rábírási bűncselekmény elkövetésére vonatkozik, azonban nem általánosságban („bűnözz”), ám nem elvárás, hogy konkrétságában minden részletre (mikor, hol, miként) kiterjedjen.

A felbujtó vonatkozásában a szándékosság azt jelenti, hogy tudatában van mindannak, hogy magatartása rábíró jellegű, a tettel milyen jellegű bűncselekményt hajtat végre és rábírása hatására a tettes a cselekményt el fogja követni.

Másként fogalmazva a felbujtó tudata átfogja, hogy a saját akaratából fakadó rábíró tevékenysége abban, akihez fordul, a tettesi cselekményre elhatározást vált ki vagy válthat ki, és ez az elhatározás a felbujtó által kívánt büntett véghezviteléhez is vezet (BJD 2443.).

A felbujtó rábírása arra irányul, hogy vele egyező szándéka legyen a tettesnek a bűncselekmény elkövetése végett, de a szándékot és annak minőségét önállóan kell vizsgálni (BJD 62.). A felbujtó is csak azért felel, amit a szándéka átfogott, és csak a tettes által ténylegesen megvalósított cselekmény miatt vonható felelősségre. Ekként a minősítés a tettesi alapcselekményhez igazodik (BH 1998/110.).

Az irányadó tényállás alapján egyértelműen megállapíthatók a felbujtás ismertett ismérvei, és erre támaszkodva kétségtelenül következik, hogy a II. rendű terhelt

- tudta, hogy az I. rendű terhelt rendőr (ld. gyermekkori barátok), s így az már valójában közömbös is, hogy ismeretében volt-e a hivatalos személy minőségnek, mert elegendő a tényalap ismerete,
- tudta, hogy felhívásának/kérésének teljesítése nem tartozhat a nem az érintett ügyekben eljáró I. rendű terhelt feladatkörébe (ld. közvetett információkra tartott igényt),
- a 2005. január 28-i első (I. tényállási pont) cselekvősege eleve

megmutatta, hogy felhívásával/kérésével kifejezetten rendőrségi adatkiszolgáltatást igényelt az I. rendű terhelttől (ld. nézze meg, mi történt), s így az már valójában közömbös is, hogy ismeretében volt-e az adatnyerés konkrét forrásának, amivel aznap végül mégis tisztába került (ld. a II. rendű terheltet tájékoztatta, hogy a keresett személyt a nyilvántartásban nem találta),
- az ezt ismétlődően és azonos módon követő esetekben (II., III. és V. tényállási pont) már a konkrét adatforrás ismeretében is volt.

Az irányadó tényállás alapján az I. rendű terhelt eleget tett a II. rendű terhelt felhívásainak/kéréseinek, ami éppen olyan, mint lopás esetén a tippadás, itt adatlopásról volt szó.

Az elkövetéskor hatályos Rtv. szabályokat tartalmaz a rendőrség adatkezelésére.

A 76. § (1) bekezdése kimondja, hogy a Rendőrség bűnmegelőzési, bűnüldözési (a továbbiakban együtt: bűnüldözési), valamint államigazgatási és rendészeti feladatainak ellátásához a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítottak, a büntetőeljárás alá vontak, a sértettek és egyéb közreműködők, az államigazgatási eljárásban ügyfelek, valamint egyéb érintettek személyes adatait, illetőleg más adatokat kezeli.

A 76. § (5) bekezdése szerint a nyilvántartásokból és az alapjául szolgáló iratokból személyes adat az érintetten kívül a törvényben meghatározott adatkörben a hatósági eljárással érintett személyre vonatkozóan az eljáró szerv részére - külföldre nemzetközi kötelezettségvállalás alapján - az eljárás lefolytatása érdekében szolgáltatható ki. A Rendőrség adatkezelési rendszereiből más szervezet vagy személy részére is szolgáltatható adat, ha az adat igényléséhez fűződő jogot igazolják.

A 77. § (1) bekezdése szerint a Rendőrség által bűnüldözési célból gyűjtött és tárolt személyes adatokat - ha törvény eltérően nem rendelkezik - csak bűnüldözési célra lehet felhasználni.

Az Rtv. külön szabályokat is tartalmaz a bűnüldözési adatkezelésre.

A 86. § (1)-(3) bekezdése szerint a Rendőrség bűnüldözés célját szolgáló adatkezelési rendszerébe csak a Rendőrség és a Rendőrség működését ellenőrző szerv tagja, a Belügyminisztériumnak a belügyminiszter által kijelölt köztisztviselője, az adatvédelmi biztos és a törvény által feljogosított más szerv képviselője tekinthet be, kérhet felvilágosítást, értesítést vagy adatszolgáltatást. Az (1) bekezdésben foglaltakon kívül - törvényben meghatározott feladataik teljesítése érdekében - a cél megjelölésével adatszolgáltatást kérhetnek a meghatározott szervek,

szervezetek. A rendőrségi adatot kezelő szerv bűnüldözési adatkezelési rendszereiből - törvényben meghatározott esetben - az (1) és (2) bekezdésben nem említett szervezet vagy személy részére is szolgáltatathat adatot, ha az adat igényléséhez fűződő jogát igazolja.

Következésképpen a Rendőrség bűnüldözés célját szolgáló adatkezelési rendszeréhez férés egyrészt alanyi jogosultsághoz, másrészt tárgyi szempontból is meghatározott célhoz kötött.

A II. rendű terhelt azonban nem volt olyan személy, aki törvényesen hozzáférhetett volna a Rendőrség bűnüldözési célból gyűjtött és tárolt adataihoz. Az I. rendű terhelt pedig, mint az adott ügyekben el nem járó rendőr, törvénysértés nélkül nemcsak hogy nem férhetett volna hozzá ezen adatokhoz, de arra sem volt jogosult, hogy ezen adatokat kiszolgáltassa az arra illetéktelen kívülálló II. rendű terhelt részére, jogilag semmiben sem akceptálható magáncélra.

A magáncél a II. rendű terhelt részéről az volt, hogy egy rendőr rábírásával, illegális úton jusson az előle a nyilvánosság hiányában elzárt adatok birtokába, ami számára jogtalan előnyként jelentkezett, mert ezáltal tehetett eleget önmaga vagy - mivel közömbös, hogy az előny kinél jelentkezik - más vele szemben támasztott elvárásának.

Az arra felbujtott I. rendű terhelt a megjelölt magáncél ismeretében szolgáltatatta ki a jogtalan előny tárgyát képező adatokat.

Az indítványban állított terhelti, illetve egyéb érintetti tájékoztatóhoz/tájékoztatáshoz fűződő jogok mindezek ellenében nem érvényesíthetőek.

A II. rendű terheltnek egyszerű adatokhoz hozzáférési szándéka volt, jogosultsága viszont nem, a hozzáféréshez fűződő célja pedig nem törvényes, hanem azon átlépően önkényes.

Egyébként ez a hivatali visszaélés törvényi tényállásban nem is eredményként, hanem célzatként van megjelölve.

Nincs tehát ténybeli vagy jogi alapja a társadalomra veszélyesség hiányára, illetve az abban való tévedésre hivatkozásnak sem.

Az indítvány érzékelhetően a társadalomra veszélyesség és a szorgalmazott megrovás körében hozta föl, de az irányadó tényállással szemben, mindkét vonatkozásában ténybeli alap nélkül, miszerint az I. rendű terhelt jogszerű segítséget nyújtott a titkos együttműködőjének és „törekedett adatot nyerni”. Az indítvány ezen

része sem foghatott helyt.

Az indítvány sérelmezte az indokolási kötelezettség megsértését, ám annak címén valójában ugyancsak az irányadó tényállást támadta, annak eltérő megállapítását célozta.

Rámutat a Kúria arra, hogy a ténykérdéssel vagy jogkérdéssel összefüggő indokolási kötelezettség kapcsán felülvizsgálatban csupán az vizsgálható, hogy a támadott határozatban nyomon követhető-e a bíróság értékelő, mérlegelő tevékenysége, annak az eredménye azonban vitássá nem tehető.

Az adott ügyben ez a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III. pontja által meghatározott körben a szükséges és elégséges mértékben megtörtént - ugyanis a bíróság tényállást állapított meg, és az alkalmazott anyagi és eljárási jogi szabályhoz vezető következtetéseit, álláspontját rögzítette. Vonatkozó okfejtése világos és követhető volt, vagyis kellő indokát adta az általa megállapítottaknak.

Ekként a Kúria a II. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a támadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2012. szeptember 18.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Feleky István s.k. előadó bíró, Dr. Krecsik Eldoróda s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

*írnok
BÉ*